

Čís. 1517.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Třebas se do přechodu předmětu potřeby z výroby do spotřeby vsunul zbytečný článek, není dána skutková podstata §u 11 čís. 4 lich. zák., pakli tím nebyla zvýšena cena nad cenu, za niž by bylo lze obdržeti předmět potřeby v řádném obchodě.

Není řetězovým obchodem, koupena-li věc pro vlastní potřebu a přenechána pak bez zisku z ochoty jinému spotřebiteli. Koupeno-li kuřivo za účelem nákupu potravin, nejde ještě o řetězový obchod.

(Rozh. ze dne 25. února 1924, Kr II 440/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Novém Jičíně ze dne 28. července 1923, jímž byly obžalované Karolina G-ová a Eliška H-ová sprostěny dle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin dle §u 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek nalézacího soudu z důvodu hmotněprávního zmatku čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění. Nalézací soud zjišťuje, že obžalovaná Karolina G-ová prodala Marii Sch-ové, ženě holiče, cigarety, koupené od spoluobžalované Elišky H-ové 100 kusů za 35 Kč, za režijní cenu 100 kusů po 40 Kč, a tabák, který sama ukradla v tabákové továrně, pod skutečnou cenou. V tomto jednání nespátřuje rozsudek skutkové povahy přečinu dle §u 11 čís. 4 lich. zák., ježto nemá prokázáno, že si G-ová byla vědoma toho, že manželka holiče Marie Sch-ová tabák, který od ní koupila, neprodá přímo konsumentům, nýbrž jej prodá dalším překupníkům a že se tím cena cigaret a tabáku zvýší. Dle zjištění nalézacího soudu nebylo průvodním řízením vyvráceno a je též úplně věrohodným tvrzení G-ové, že byla toho mínění, že Marie Sch-ová tabák a cigarety potřebuje jednak pro svůj holičský závod, jednak k nákupu potravin, kdyžtě je všeobecně známo, že tehdy hostinští, obchodníci a jiní živnostníci (zejména také i holiči) v kritické době při tehdejší nouzi o kuřivo, tabák a tabákové výrobky kupovali pod rukou a přenechávali je pouze z ochoty, aby si udrželi své zákazníky, těmto často bez jakéhokoliv zisku, pouze za nákupní cenu. Zmateční stížnost, uplatňující ohledně obžalované G-ové hmotněprávní zmatek dle čís. 9 a) §u 281 tr. ř., vychází sice z těchto zjištění, její vývody nejsou však s to, by vyvrátily správné právní závěry, jež nalézací soud z uvedených zjištění vyvodil. Ke skutkové povaze přečinu řetězového obchodu podle §u 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. vyhledává se po objektivní stránce, by zde byl způsob obchodu potřebě normálního obchodování nevyhovující, by se pachatel vsunul neúčinným

způsobem mezi prodatele neb vyrabitele a konsumenta, by pachatelovo jednání bylo způsobilým stupňovati cenu předmětu potřeby, a po subjektivní stránce, by měl vědomí, že se neprospěšným vsunutím ztěžuje normální přechod zboží do spotřeby. Touto cenou miní zákon buď cenu, utvořenou na základě hospodářsky oprávněných nákladů výrobních, rozmnoženou o přiměřený zisk, nebo cenu tržní, jde-li o zboží, při kterém jest tato cena výsledkem řádného obchodování a volné soutěže, nebo konečně cenu státem na určité předměty stanovenou. Vsune-li se zbytečný mezičlánek mezi výrobce a spotřebitele, bývá s tím ovšem zpravidla spojeno nebezpečí, že zboží dostane se do rukou spotřebitelů, zatíženo hospodářsky neoprávněnými zisky těchto zbytečných překupníků a je tudíž zpravidla takové jednání způsobilé stupňovati cenu předmětu potřeby. Nezvýší-li se však jednáním prodávajícího cena předmětu nad cenu, za kterou by jej spotřebitel obdržel v řádném obchodě, buď proto, že zboží bylo nabyto za cenu nižší, než za cenu státem stanovenou, neb za cenu tržní ve smyslu uvedeném, nebo proto, že nabyvatel je přenechá vyjimečně spotřebiteli bez vlastního zisku, není jednání prodávajícího způsobilým stupňovati cenu předmětu potřeby, a nezakládá skutkové podstaty přečinu dle §u 11 čís. 4 cit. zák. Zákon lichovní chrání spotřebitele a nikoli zájmy fiskální nebo obchod legitiimní. Tyto zájmy chráněny jsou zákony jinými, totiž zákonem důchodkovým a řádem živnostenským. Posuzuje-li se činnost obžalované Karoliny G-ové pod tímto zorným úhlem, nutno přisvědčiti lichovnímu soudu, že skutková podstata trestného činu, pro který obžaloba byla vznesena, není dána. Správně poukazuje sice zmateční stížnost na rozhodnutí nejvyššího jako zrušovacího soudu v této trestní věci již vydané, jehož právním názorem byl nalézací soud ve smyslu §u 293 tr. ř. vázán a dle něhož musila by G-ová zodpovídati za řetězový obchod, spáchaný prodejem tabáku a cigaret Marii Sch-ové pouze tehdy, věděla-li, že Sch-ová nakupuje kuřivo — vsunujíc se takto zbytečně do přechodu zboží — za účelem dalšího zcizení, nikoli pro vlastní potřebu; přisvědčiti též dlužno vývodům stížnosti, že při řešení otázky, jde-li o zcizení, jest úplně nerozhodno, dostal-li zcizitel za zboží jako úplatu peníze či jiné věci. I takovéto zcizení může opodstatniti přečin dle §u 11 čís. 4 zák. lich., ovšem jen tehdy, jsou-li tu veškeré náležitosti tohoto předpisu. S dalšími vývody stížnosti, totiž, že Sch-ová takovým způsobem byla sama kuřivo spotřebovala, nelze však souhlasiti. Ze svrchu uvedeného zjištění nalézacího soudu vysvítá totiž, že obžalovaná G. prodala kuřivo Sch-ové pro její vlastní potřebu ku nákupu potravin, které tehdy na jaře 1920 nebylo lze za peníze vůbec obdržeti, takže Sch-ová kuřivo vyměnila za potraviny, při čemž jednáním tím nebylo přivoděno pro spotřebitele žádné zdražení. Prodalať G-ová Sch-ové cigarety za režijní cenu a tabák pod skutečnou cenou a není prokázáno, že G. věděla, že Sch-ová při směně kuřiva za potraviny bude požadovati vyšší obnosy, případně že kuřiva použije jako platidla a ne pouze za účelem zjednání blahovůle těch, kteří byli s to, potraviny prodávati.

Stejně je tomu, pokud vytýká stížnost dále, že jedná se tu o prodej (kup) za účelem dalšího zcizení, který, vymykaje se z rámce řádného,

případně dovoleného obchodování, dává těžiti osobám, při řádném přechodu zboží zbytečným, tedy o obchod řetězový proto, že obžalovaná G. prodala kuřivo Sch-ové pro holičský její závod, by tato přenechala kuřivo z ochoty zákazníkům své živnosti bez jakéhokoliv zisku. Nelze totiž považovati za řetězový obchod, kupuje-li spotřebitel nějakou věc pro svoji vlastní spotřebu a přenechá ji dobrovolně jinému spotřebiteli bez zisku. Nelze též tvrditi, že Sch-ová kuřivo to v holičském závodě prodávala, jak namítá stížnost, neboť ve zjištění rozsudkovém, že Sch-ová potřebuje tabák a cigarety pro svůj holičský závod, není ještě obsaženo zjištění, že potřebuje kuřiva toho za účelem dalšího prodeje. Nutno ovšem uznati, že nalézací soud nezjišťuje, jakým způsobem směna cigaret za potraviny se měla díti a také nezjišťuje, jaké domněnky byla G-ová o způsobu, jakým Sch-ová užije kuřiva ve svém holičském závodě. Dost možná, že chtěla jím obdarovati zákazníky, by si je naklonila a svému závodu udržela, nebo že za stejným účelem jim kuřivo za cenu, jež cenu režijní nepřevyšovala, přenechávala. V tom směru byl by sice rozsudek nalézacího soudu nejasným, ježto neobíral se těmito okolnostmi, než důvod zmatečnosti dle čís. 5 Šu 281 tr. ř. nebyl zmateční stížností uplatňován, takže nelze k okolnostem těmito přihlížeti. Činnost obžalované byla by závadnou jen tehdy, kdyby prodávala za vyšší ceny, než státem byly stanoveny, a kdyby byla věděla, že Sch-ová užije kuřiva jí prodaného k dalšímu zcizení a nikoli pro svoji vlastní potřebu. O tom však v tomto případě dle toho, co svrchu dovozeno, nelze mluvíti.

Co se týče obžalované Elišky H-ové, opírá nalézací soud osvobozující výrok o zjištění, že není důkazu proto, že si byla vědoma toho, že spoluobžalovaná Karolína G-ová prodá cigarety dále, že se tím cena jejich zvýší a že jest zcela dobře možným, že se Eliška H-ová domnívala, že spoluobžalovaná G-ová ony cigarety kupuje pro sebe. V tom směru uvádí nalézací soud, že byl v rozhodné době, jak všeobecně známo, velký nedostatek kuřiva a i chudí lidé skupovali větší množství tabákových výrobků, by za to dostali u rolníků potraviny, které za pouhé peníze nebylo lze vůbec obdržeti. Ze zjištění soudu prvé stolice vyplývá zřejmě, že obžalovaná H-ová byla skutečně toho náhledu, že G-ová nakupuje kuřivo pro sebe k umožnění nákupu potravin. Zjištěné jednání obžalovaných nenaplňuje tudíž dle hořejších úvah skutkové podstaty přečinu řetězového obchodu a okolnosti, pro něž zmateční stížnost státního zastupitelství má za to, že mělo jednání obžalovaných posouzeno býti za přečin obchodování řetězového ve smyslu Šu 11 čís. 4 zák. o trestání válečné lichvy nejsou s to, by opodstatnily zmatečnost rozsudku dle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.

Čís. 1518.

Pokud dlužno v dodání méněcenného zboží a jeho převzetí zřízencem objednatele spatřovati skutkovou podstatu podvodu.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, Z_{III} I 12/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského jakožto